

Barcelona. El professor Puigvert ens parlà de la tasca desenvolupada pels erudits locals (eclesíastics, advocats, metges, etc.) en l'elaboració de memòria escrita des de la segona meitat del segle XIX fins a la Guerra Civil i de com els treballs individuals incipients s'havien anat posant en relació amb els d'altres punts de la geografia catalana. El trencament de la Guerra Civil és el punt de partida de l'aportació de Carles Santacana al Congrés i la instrumentalització que des del règim es va fer dels treballs que s'havien fet a finals del XIX i principis del XX per confeir una única història d'Espanya on les particularitats locals fossin únicament patrimoni del folklore. La ponència també relatà el paper d'un seguit d'historiadors que, des de les seves càtedres o associacions, treballaren per contrarestar aquesta visió. La ponència Conxita Mir relatà en la seva exposició les contribucions fetes per les comunicacions presentades pels participants en aquesta sessió d'arreu dels països catalans (Mollet del Vallès, Artà, Mallorca, Barcelona, Vic, Pineda de Mar, Vilanova i la Geltrú, Lleida o Castelló de la Plana, entre d'altres).

En la segona jornada, dedicada a la situació actual, Carles Vicente, cap de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, ens feu un balanç de les repercussions que sobre el patrimoni han tingut les polítiques públiques d'aquests primers vint anys de democràcia després de la dictadura

franquista, just quan l'esforç per la divulgació històrica local ha estat més sistemàtic i han sorgit aspectes nous, com la seva relació amb la promoció econòmica i turística en el desenvolupament local. També analitzà el paper de la Generalitat en aquest repartiment de responsabilitats, els seus encontres i desencontres i la tasca legislativa portada a terme. En aquest sentit, es va programar una taula rodona per debatre com combinar el rigor i la divulgació històriques amb la legítima voluntat de promoció econòmica dels llocs on s'ubiquen els equipaments, a partir dels exemples del Museu del Vent, del Call de Girona o del Consorci per la Promoció Turística de l'Alta Anoia. L'arqueòleg i historiador Francesc-Xavier Menéndez ens va fer la relació de les comunicacions presentades en aquesta sessió (Sant Cugat del Vallès, el Delta del Llobregat, Cerdanyola del Vallès, València, Andorra i Mallorca).

Finalment, el també arqueòleg i historiador Jordi Pardo ens proposà, en la conferència de clausura, nous reptes per al "futur del passat", idees provocatives i provocadores per acostar el públic als museus i viceversa, i el paper de les tecnologies sense oblidar la importància de la percepció davant la contemplació de les peces.

Des de *L'Avenc*, un any més, el balanç és positiu, quant a participants, quantitat i qualitat de les comunicacions presentades, interès de les ponències i debats i, sobretot, per la importància del Congrés com a trobada biennal d'aprofundiment i difusió de la història local. Serà fins la propera convocatòria, al 2005. En el nostre web hi podreu trobar i demanar més informació, www.lavenc.com.

Centre d'Estudis Socials d'Osona

(en el seu vintè aniversari)

Santi Ponce i Vivet
Jacint Torrents i Buxó

L'any 1984 es va constituir el Centre d'Estudis Socials d'Osona, una institució sense ànim de lucre sorgida de les inquietuds culturals i cíviques d'una dotzena d'estudiants i professionals de les ciències socials. Els seus objectius, que alhora són la divisa del centenar de socis que avui li donen suport, eren i són els de conèixer, preservar i divulgar el patrimoni de la comarca d'Osona amb criteris científics i des d'una perspectiva multidisciplinària. Mitjançant les activitats que s'hi han fet s'ha actuat en els àmbits de la història, la geografia, l'economia, la demografia i el folklore des d'una perspectiva local, però sense perdre de vista la pertinença a la cultura catalana i el nostre compromís social.

En dues dècades s'han pronunciat un centenar de conferències sobre temàtiques diverses però preferentment d'àmbit osonenc i català, la majoria al Casino de Vic.

Els cursos *Les ciències socials avui*, impartits al llarg d'onze edicions i de temàtiques diverses, han estat una eina de formació per a educadors i estudiants on s'han tractat aspectes metodològics i tècnics sobre les diverses realitats geopolítiques, econòmiques i culturals del món actual.

Altres cursos i conferències a càrrec d'especialistes de reconegut prestigi com Pierre Vilar o bé per joves promeses que s'estrenaven, han seguit la voluntat del centre de vetilar per la formació i promoció de les noves generacions de llicenciats en la recerca, en la publicació i en la difusió de les seves especialitats.

El desig d'arribar al gran públic s'ha traduït en diverses iniciatives mediàtiques com l'edició del lloc web de l'entitat (www.ceso.net), en la redacció

Sala del Museu del Blat del Mas el Colomer. Fotografia: Lluís Salvans

d'articles a la premsa local i l'emissió de programes a les ràdios de la comarca.

El CESO ha teixit una fructífera teranyina de relacions amb els ajuntaments, amb les associacions de professionals, amb els centres d'estudis i amb els arxius i museus de la comarca. En són exemples: la base de dades locals de la comarca d'Osona impulsada per la Diputació de Barcelona i executada per la Universitat Autònoma de Barcelona. La col·laboració de forma diversa amb Eumo Editorial en la col·lecció d'història local *L'Entorn*, ja sigui a través de la difusió d'exemplars als socis o de l'edició de monografies sobre recerques impulsades per les seccions de l'entitat. La darrera cerca, editada fa un any és sobre la política i els resultats electorals a Osona, un estudi fet pels politicòlegs J. M. Renui, Miquel González i Enric Castellnou. D'altres equips de treball han estudiat les cooperatives de consum, les associacions professionals com la Delegació d'Osona del Col·legi d'Aparelladors de Catalunya o les associacions culturals com el Cineclub Vic.

L'Església i els seus membres també ha estat i és objecte d'estudi per part dels socis. N'han sortit les tesis doctorals de Jordi

Figuerola, de Valenti Girbau i de Ramon Rial, i està molt avançada la de Jordi Vilamala. Durant el mes de febrer de 2004, juntament amb el Patronat d'Estudis Osonencs, hem estat amfitrions del IV Congrés de la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana fet a la Universitat de Vic i titulat *Església, societat i poder a les terres de parla catalana*.

En un altre sentit, s'ha manifestat el compromís amb el moviment associatiu dels centres i instituts d'estudi. L'any 1992 naixia a Vic la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, amb l'impuls del president del CESO, Joaquim Albareda.

Conjuntament amb el grup de recerca *Món Rural: Evolució i Factors de Canvi* de la Universitat de Vic, hem abocat esforços per analitzar l'activitat agrícola i el món rural de la comarca d'Osona. En són fruits les tesis doctorals dels professors Josep Casanovas i Santi Ponce i de la professora Tere Serra, i les monografies locals de Calldetenes, Folgueroles i Gurb.

El grup de recerca va néixer l'any 1998 amb la finalitat de contribuir al coneixement del món rural català a l'època contemporània des d'una perspectiva interdisciplinària. En l'inici es van establir cinc àmbits de re-

cerca: la conceptualització de *món rural* des d'una perspectiva multidisciplinària, l'evolució de l'escola en el medi rural, l'agricultura i la societat al llarg de la història, les relacions entre el sector agrari i la indústria agroalimentària, i finalment, l'estudi i difusió del patrimoni etnològic relacionat amb la tecnologia agrícola.

En l'àmbit de l'estudi i difusió del patrimoni etnològic s'ha organitzat un equip de recerca, coordinat pel professor Jacint Torrens, que d'ençà de l'any 1999 s'ha proposat estudiar, conservar i difondre les col·leccions d'eines de pagès aplegades al mas Colomer de Taradell.

La més antiga, coneguda i amb vocació explicativa és la sala del Museu del Biat que ja apareix com a museu rural en la *Guia de Museus de Catalunya* (Barcelona: La Caixa, 1978) i que actualment figura en la *Guia de Museus d'Osona* i en la *Guia de visites escolars* editades pel Consell Comarcal d'Osona. En els antics graners de la segona planta de la casa s'exposen eines relacionades amb la producció i el processament dels cereals d'hivern a la plana de Vic. Els diversos objectes estan exposats en el sentit cronològic de les feines de l'any agrícola: sembrar, herbejar, gar-

bejar i batre, acompanyades de retalls de revistes agrícoles amb gràfics i informacions, amb una clara vocació didàctica.

Valorant la importància d'aquest llegat, l'equip de recerca ha fet fins ara tres projectes de recerca documentació dels objectes agrupats per col·leccions, seguint les directrius metodològiques per a la seva inclusió en l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya: Col·lecció de guarniments d'animals de peu rodó (2000), Col·lecció de cistells (2001) i Col·lecció d'eines agrícoles (2003). Els dos primers es varen fer en el marc de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, mentre que el tercer es va finançar amb un ajut de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca. En els tres casos es va rebre la col·laboració de la Universitat de Vic.

Al llarg dels anys 2004 i 2005 es continuaran els estudis sobre el patrimoni del mas i la contextualització de les col·leccions a partir del programa de recerca anàlisi concedit per l'IPC amb el títol: *Eines i feines de pagès. Evolució de la tecnologia agrícola a la Plana de Vic (segle XX)*. Amb aquest programa pretenem entendre els elements de cultura material del medi rural en el context dels canvis tècnics, socials i culturals ocorreguts en els sistemes de producció agropecuària a la plana de Vic durant el segle XX.